MAATALOUS

Moni alkaa suosia kivunlievitystä, kun on kerran nähnyt, miten hyvin nupoutus sen kanssa sujuu. **ELÄINLÄÄKETIETEEN TOHTORI** ANN-HELENA HOKKANEN

Lammastila voi vielä liittyä scrapie-valvontaan

Lampaiden pitopaikka voi sittenkin vielä tänä vuonna liittyä mukaan scrapie -terveysvalvontaan, vaikka olisi viime vuonna jättäytynyt pois. Tätä edeltänyt ohjelmaan kuuluminen voidaan ottaa huomioon terveysluokkaa määrittäessä.

Tämä edellyttää, että vanhaa valvontaohjelmaa on noudatettu ja että terveysvalvonnan ehdot toteutuvat vanhan ohjelman jälkeen, eli pitopaikan tulee täyttää terveysvalvonnan ehdot myös viime vuoden ajalta esimerkiksi tilojen välisten eläinkontaktien suhteen.

Jo aiemmin valvontaan ilmoitettiin lievennys, joka mahdollistaa terveysluokan määrityksen uudessa pitopaikassa eläinten lähtöpaikan terveysluokan mukaan. Viime vuonna tämä ei ollut mahdollista, mutta nyt terveysluokkia voidaan nostaa myös viime vuonna aloittaneille tiloille takautuvasti kun perusteet siihen löytyvät. Aluehallintovirastot tulevat pyytämään lampureilta terveysluokan nostoon tarvittavia tietoja.

Euroopan komission myöntämien lievennysten seurauksena isompi osa Suomen lammastiloilta pääsee korkeimpaan terveysluokkaan 1. Tämä helpottaa tilojen välistä eläinkauppaa, sillä terveysluokan säilyminen edellyttää eläinten ostoa vain samaan tai korkeampaan terveysluokkaan kuuluvilta tiloilta.

TERHI TORIKKA

Aiv-liuosastiat voi palauttaa ilmaiseksi

4H-liitto ja Eastmania järjestävät aiv-liuosastioiden keräyksen yhdeksällä paikkakunnalla. Viljelijät voivat palauttaa astiat keräyspisteisiin ilmaiseksi.

Keräykseen kelpaavat ehjät ja tyhjät Kemiran ja Tamincon 30 ja 200 litran astiat.

Kampanja alkaa ensi perjantaina ja palautuksia ottavat vastaan 4H-nuoret. Kanisterit ja tynnyrit toimitetaan kierrätyspisteistä hyötykäyttöön.

Astioista saa hyvitystä jälkikäteen normaalisti tämän kauden aikana. Jatkossa pantti poistuu pakkaus- ja kierrätyskonseptin muuttumisen seurauksena.

Verkosta voi tulostaa palautuslomakkeen, joka pitää olla mukana täytettynä astioita palautettaessa.

Keräyspisteet ovat avoinna pe–la 17.–18.4. klo 10–14 ja ma–to 20.–23.4. klo 10–14, ja niillä voi asioida vain aukioloaikoina.

Keräyspaikkakunnat ovat Evijärvi, Härmänmaa, Juankoski, Jurva, Karijoki, Karstula, Kurikka, Pielavesi ja Siilinjärvi.

Tarkemmat tiedot keräyspisteistä sekä palautuslomake ovat verkossa. Lomake pitää olla täytetty ja mukana, kun astioita palautetaan.

MAIJA ALA-SIURUA
www.4h.fi/4h-jarjestona-2/osallistu-ymparistotekoon/aiv/

www.konekesko.com
YAMAHA Revs Your Heart

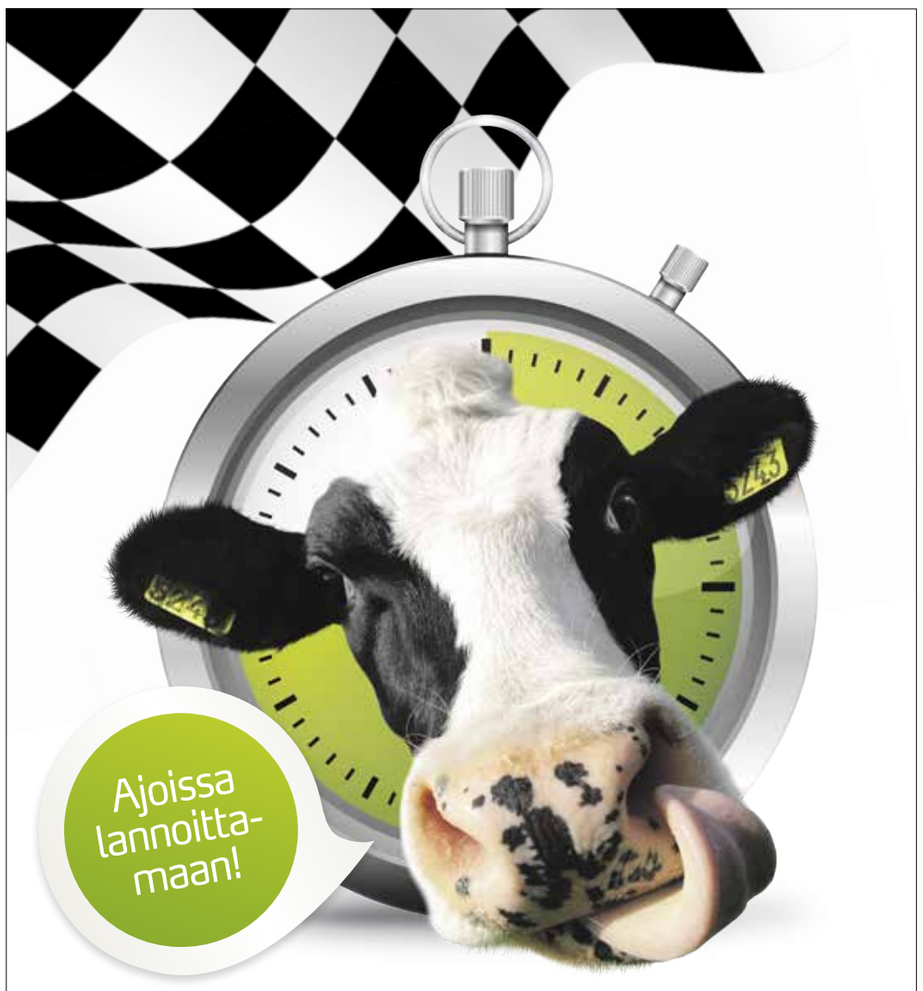

Tänä kesänä sinä vedät pisimmän korren

Nyt ei kannata aikailla, sillä ensi kesän nurmisatosi voi olla oikea täysosuma. Parhaat lannoittavat ajoissa. Jokainen alkukevään kasvupäivä näkyy varhaisempana korjuuna ja suurempana satona.

Omassa pellossa kasvatettu nurmirehu on kiistattomasti edullisin ja tehokkain ratkaisu eläinten ruokintaan. Oikeilla lannoitevalinnoilla saat maksimimäärän sulavinta rehua, pienimmällä mahdollisella viljelypinta-alalla.

Katso yara.fi/nurmi2015

YARA

Viljaosuuskunta avuksi surkeisiin hintoihin

Viljelijöiden omistamat osuuskunnat hallitsevat maito- ja lihamarkkinoita, mutta viljakaupassa niitä ei ole.

KARI SALONEN

Suomi on peränpitäjiä EU:n viljakaupassa. Omia osuuskuntia perustamalla viljelijät voisivat saada apua surkeisiin hintoihin, arvioi johtava talousasiantuntija Jarmo Keskinen Pro Agria Etelä-Suomesta.

Vilja-alalla tarvittaisiin viljelijöiden yhteistyötä, jotta hinnat saataisiin lähemmäs muita EU-maita, sanoo johtava talousasiantuntija **Jarmo Keskinen** Pro Agria Etelä-Suomesta.

Keskinen kertoo miettineensä vuosia viljaosuuskuntaa ja keskustelleensa siitä viljatilojen kanssa, mutta epäluulot ovat isoja ja kolhoosipuheet heräävät oitis.

Osuuskunnat ovat kuitenkin olleet kelpo työkaluja. Maidontuotannossa Valio on tehnyt erinomaista työtä ja pitänyt maidon hinnat EU-maiden parhaana. Lihatalotkin ovat menestyneet kohtalaisesti, ja lihasta on maksettu saman verran kuin muualla.

Vilja on poikkeus, ääripää. Suomessa viljelijät saavat viljasta EU:n surkeinta hintaa, kymmeniä euroja tonnilta vähemmän kuin Saksassa ja jopa Ruotsissa ja Virossa.

Ala kaipaa kunnon ravistelua. Riittävän iso osuuskunta olisi vahva toimija kotimaassa ja kykenisi myös viemään viljaa, Keskinen arvioi.

”Tuotantosopimuksiin ja pörssihintojen seuraamisen patistelu ovat yhtä tyhjän kanssa.”

Naapurimaissa hinnat EU-tasoa

Keskistä kummastuttavat puheet Itämeri-vähennyksestä ja korkeista rahtikuluista. Ruotsi on yhtä lailla laivarahtien takana, samoin Viro, ja hinnat ovat silti kohtuullista eurooppalaista tasoa.

Sama onnistuu myös Suomessa, jos halutaan, Keskinen väittää.

Keskinen vietti opiskeluaikana 1970-luvun lopulla kesän skotlantilaisella maatilalla ja yhteydenpito on jatkunut sen jälkeen.

Isäntätila perusti tuolloin kahdeksan viljelijän osuuskunnan. Skottitilat olivat menettäneet mallasohran markkinoita skandinaaviselle ohralle, joka oli kuivauksen ansiosta laadukasta.

Osuuskunta rakensi lämminilmakuivurin ja viljasiiloja. Parissa vuosikymmenessä osuuskunta kasvoi yli sadan tilan ja 20 000 hehtaarin yhteisöksi.

Malli on osoittautunut toimivaksi. Osuuskunta on pystynyt tilittämään osakkailleen 25–35 euroa tonnilta lisähintaa.

Osuuskunta hoitaa viljan käsittelyn

Puitu vilja kipataan tiloilla varaston lattialle, mistä osuuskunnan hankkima autoilija hakee viljan saman tien osuuskunnan kuivurille.

Sadon määrä ja laatu mitataan, kun kuorma tulee varastolle.

Osuuskunnalla on kolme jatkuvatoimista isoa kuivuria, jotka nielevät viljaa samaa tahtia kuin sitä ehditään tuoda kuivurille. Siilotilaa on koko sadolle.

Viljan omistus siirtyy osuuskunnalle samalla, kun sato haetaan tilalta. Keskisen mukaan tilat myyvät kutakuinkin kaiken viljan osuuskunnan kautta, mikä on välttämätöntä, jotta osuuskunta pystyy hakemaan sadolle ostajia ja tekemään myös pörssikauppaa.

Osuuskunnalla on vakituinen henkilökunta, joka huolehtii viljan käsittelystä ja markkinoinnista. Kuljetus ostetaan liikennöitsijöiltä.

150 euroa tonnilta minimihinta

Viljamarkkinoille pitää tehdä jotain, jotta viljan tuottaminen säilyy mielekkäänä. Keskinen pitää 150 euroa tonnilta miniminä ja vasta 200 eurolla viljanviljelyä pystytään kehittämään.

”Nyt sinnitellään ja yritetään pysyä hengissä, muuhun ei 130 eurolla pystytä.”

Keskinen on seurannut parikymmentä vuotta viljatilojen taloutta neuvojana ja pari vuotta talousneuvonnan päällikkönä.

Suuruudesta on ollut Keskisen mukaan hämmästyttävän vähän etua. Tuhannen hehtaarin tila saa viljasta likimain samoja tarjouksia kaupoilta ja teollisuudesta kuin 20 hehtaarin tila ja tarvikkeiden ostohinnatkin ovat lähes samoja.

VEIKKO NIITTYMAA

ESIMERKKI

Viljaosuuskunnan malli

Mukana on sata 100 hehtaarin tilaa, jotka tuottavat 30 miljoonaa kiloa viljaa vuodessa.
Niin vahva toimija, että pystyy myös viemään viljaa.
Yhteinen viljan vastaanotto, kuivaus ja varastointi.
Toimintamuoto osuuskunta tai osakeyhtiö, jotta sitoutuminen riittävää.
Investoinnit 8 miljoonaa euroa, josta avustuksia 2 ja korkotukilainaa 5 miljoonaa euroa. Omarahoitus miljoona euroa.
Liikevaihto lähes 5 miljoonaa euroa vuodessa.
Voi tehdä pörssikauppaa, mikä vähentää markkinariskiä.
Talous kestää 4 työntekijää, joista yksi on toimitusjohtaja.
Viljalle saatu lisäarvo tuloutetaan osakkaille. Ylimääräistä pääomaa ei jätetä yritykseen/osuuskuntaan.

Nupoutuskipu otetaan maitotiloilla vakavasti

Suomalaisista maidontuottajista lähes 70 prosenttia arvioi, että vasikoiden nupoutus aiheuttaa voimakasta kipua. Kipua ymmärtävät käyttävät toimenpiteen yhteydessä muita useammin kivunlievitystä, joka onnistuu yleensä hyvin.

Silti iso osa tiloista edelleen nupouttaa eläimet ilman lääkkeitä.

”Vasikat kasvavat nopeasti ja niistä pitää tulla esimerkiksi hyviä emoja ja laumanjohtajia. Niiden hyvinvointi on tärkeää”, perustelee nupoutuskivusta ja sen hoidosta viime viikolla väitellyt eläinlääketieteen tohtori **Ann-Helena Hokkanen**.

JANNE NOUSIAINEN

Nupoutuskivusta väitelleen eläinlääkäri Ann-Helena Hokkasen ei tarvitse nupouttaa omia vasikoitaan, sillä koko Hulikan tilan karja on luonnostaan nupoa länsisuomenkarjaa.

Turvallisuuden vuoksi

Nupoutuksessa nuorten vasikoiden sarvenaiheet tuhotaan niin, ettei niille kasva sarvia. Suomessa toimenpide tehdään yleensä kuumalla raudalla polttamalla, mikä on hyvin kivuliasta.

Sarvet poistetaan, koska sarvettomia eläimiä pidetään turvallisempina toisilleen ja hoitajilleen.

Yleinen kansainvälinen suositus on, että nupoutuksessa käytetään kivunlievitystä. Aina näin ei kuitenkaan tehdä. Suomessa alle neljäviikkoisen vasikan saa lain mukaan nupouttaa ilman kivunlievitystä.

Hokkasen itävaltalainen vastaväittäjä **Christoph Winckler** kertoi, että hänen kotimaassaan kivunlievitystä pitää käyttää yli kaksiviikkoisille nupoutettaville.

Kipu voi jatkua monta päivää

Nupoutuskipua voidaan hoitaa tehokkaasti rauhoituksella, puudutuksella ja kipulääkkeillä. Vain eläinlääkäri saa lääkitä.

Rauhoitus helpottaa puudutusta, joka estää kivun toimenpidehetkellä ja noin kaksi tuntia sen jälkeen. Tulehduskipulääke hoitaa kipua noin vuorokauden.

Nupoutuksen aiheuttaman kivun kestosta tiedetään vähän. On viitteitä, että vasikat voivat kokea kipua useita vuorokausia nupoutuksen jälkeen. Aiheesta tarvitaan lisää tutkimusta.

Tuottajakyselyssä kolmannes vastaajista arvioi kivun jatkuvan ainakin kolme päivää.

Koska kipu voi aiheuttaa levottomuutta ja vaikuttaa vasikoiden lepokäyttäytymiseen sekä uneen, tutkimuksessa kehitettiin automaattinen laite mittaamaan vasikoiden makuuaikaa ja unta eläimiä häiritsemättä.

Kipua ymmärtävä kutsuu usein eläinlääkärin

Hokkanen selvitti väitöskirjassaan myös suomalaisten maidontuottajien käsityksiä ja käytäntöjä vasikoiden nupoutuksesta ja kivusta.

Tutkimuksen mukaan tuottajat suhtautuivat nupoutuskipuun vakavasti. Lähes 70 prosenttia nupoutusta käyttävistä vastaajista arvioi kivun voimakkaaksi ja 63 prosenttia heistä piti kivunlievitystä tarpeellisena.

Tuottajat, jotka pitivät nupoutuskipua voimakkaana, kutsuivat eläinlääkärin useammin kuin tuottajat, jotka arvioivat kivun lievemmäksi.

Vastaajista 45 prosenttia kutsui aina eläinlääkärin nupouttamaan. Muun muassa tilakoko ja sijainti vaikuttavat, kutsutaanko eläinlääkäri, vaikka kivunlievitystä sinänsä pidetään tarpeellisena.

Yli 40 prosenttia vastaajista piti nupoutusta liian kalliina. Etenkin syrjässä sijaitsevilla pienillä tiloilla kustannus vasikkaa kohden voi eläinlääkärin matkakulujen vuoksi helposti nousta suureksi.

Tietoisuus muuttaa suhtautumista

Hokkanen arvioi, että kivunlievityksen käyttöä nupoutuksessa voitaisiin lisätä parantamalla eläinten omistajien tietoisuutta vasikan kokemasta kivusta ja sen lievityksestä.

”Moni alkaa suosia kivunlievitystä, kun on kerran nähnyt, miten hyvin nupoutus sen kanssa sujuu”, Hokkanen kuvaili asenteiden muuttumista vastaväittäjälleen.

TERHI TORIKKA